

„netradičních postupů“, i přes absenci vědeckých studií, které by účinnost metod potvrdily, se pod tlakem veřejnosti i zkušeností z okolních států (např. Německa, Švýcarska) mění na částečné přijímání alespoň akupunktury a homeopatie.

Vedle podnětného srovnávacího materiálu převážně z prostředí Británie a Ameriky považují pro léčení a léčitelství na našem území a ve středoevropském prostoru za velmi cenné bibliografické shrnutí, a to zejména anglicky psané nebo do angličtiny přeložené literatury. Přínosná je i terminologie a pokus o její vymezení. Určitým nedostatkem je podle mého názoru minimum obrazové dokumentace.

Dana Motyčková (EÚ AV ČR, v. v. i.)

Peter A. G. M. De Smet, DIFFERENT TRUTHS; ETHNOMEDICINE IN EARLY POSTCARDS. KIT Publishers, Amsterdam 2010, 216 str.-

Předkládaná publikace uznávaného holandského autora v oblasti medicínské péče se pohybuje na rozhraní dvou světů: vizuální antropologie a medicínské antropologie. Mimoto přináší také pohled na sběratelství koloniálních pohlednic a fenomén sběratelství jako činnost, která provází lidstvo od samých počátků. I v České republice, jako kdekoli jinde ve světě, nalezneme nespočet různých sběratelských vášní, od klubu sběratelů baleného cukru přes všem známé artefakty v podobě známek, obalů, mincí a dalších trofejí až po klub sběratelů lastur. Klub sběratelů kuriozit nese ne nadarmo na svých stránkách citát J. W. Goetha, že „sběratelé jsou šťastní

lidé“. Předmětem hodným sběratelského zájmu může být v podstatě cokoliv a stejně jako vše materiální podléhá také sběratelství módním vlnám. Peter de Smet, holandský farmaceut a certifikovaný klinický farmakolog, člen několika mezinárodních výborů a komisi v oblasti medicínské péče, spojil v této publikaci svoji dlouhotrvající fascinaci odlišnými kulturami, hluboce zakořeněnou vášně pro sběratelství a profesní zájem v medicíně. Během deseti let nashromáždil přes 700 pohlednic s koloniální medicínskou tematikou, které lze přibližně datovat do let 1900–1930. Tato publikace pak byla vydána u příležitosti výstavy zmiňované pohlednicové sbírky v Tropenmuseum v Amsterdamu, která se konala v roce 2009.

Formát publikace 24 x 30cm nabízí na 216 stranách celkem 5 oddílů věnovaných tematice etnomedicíny a koloniálních pohlednic, bohatý poznámkový aparát, odkazy na použitou literaturu a pochopitelně velké množství kvalitních reprodukcí koloniálních pohlednic černobílých i barevných, s čistými i ofrankovanými známkami a s popisky umožňujícími identifikaci. Spolu s emeritní profesorkou medicínské antropologie na univerzitě v Amsterdamu Sjaak van der Geest, která opatřila publikaci předmluvou, se autor shoduje na používání pojmu etnomedicína namísto zastaralého, statického a zavádějícího označení tradiční medicína, které odporuje dynamicky se měnící situaci. O tom, že je autor odborníkem ve svém oboru, dokládá i jeho zamyšlení nad koloniálními pohlednicemi jako historickým zdrojem informací. Ještě před tím, než vpustí čtenáře do království následujících stran, kde je vtažen do dávno zapomenutého světa fotografií z rozličných koutů planety beroucích

dech, varuje před unáhlenou interpretací zobrazených snímků jako důvěryhodných svědků minulosti a upozorňuje na různá úskalí subjektivních vyjádření a na odlišné významy koloniálních pohlednic pro zúčastněné strany. Považuje totiž sbírku koloniálních pohlednic za komplexní a mnohohrstevný artefakt, u kterého je třeba postupně odstranit a prozkoumat všechny vrstvy významů. Popisuje život koloniálních pohlednic od jejich pořízení a místa vzniku, přes tisk a vydání, až po jejich cestu zpět do kolonií k místnímu osazenstvu, cestovatelům či sběratelům. Otevírá pomyslné dveře do světa koloniální správy, misionářských stanic i nativního světa domorodých obyvatel. Upozorňuje na to, že přestože obraz může mít cenu tisíce slov, jeho dokumentační hodnota je různá a může znázorňovat do jisté míry konstruovaný svět autorův. Je třeba mít na paměti, že kategorie koloniálních pohlednic trpí stejnými nedostatky jako jiné obdobné fotografie, mezi něž patří úmyslná inscenace a manipulace fotografované scény a jejího pozadí, negativy či popisky scén, ale také neomalenosti a přizemnosti některých fotografií, kterou dokládají některé koloniální pohlednice portréty lidské utrpení jedinců znetvořených chorobami, dokládající kam až byli vydavatelé pohlednic schopni v honbě za ziskem zajít.

Samotný název publikace, česky Rozdílné pravdy, reflektuje tyto odlišné konstrukce světa a jejich interpretace v podobě koloniálních pohlednic s etnomedicínskou tematikou a upozorňuje na to, že různé pravdy, které lze pronést o těchto pohlednicích, mají právo na existenci a náš respekt stejně jako všechny existující medicínské praktiky, které dávají smysl ve světle teorií ležících v jejich základu. Peter de Smet je

také přesvědčen, že všechny medicínské systémy, včetně biomedicíny, jsou etnické v tom smyslu, že jsou součástí kultury a že to mohou být pouze naše kulturní klapky na očích, které nám neumožní dohlédnout racionalitu jiných medicínských systémů.

Jak již bylo řečeno v úvodu, publikace se pohybuje na pomezí vizuální a medicínské antropologie a je určena všem zájemcům o etnomedicínu a také sběratelům fotografií a pohlednic, neboť se jedná o zdroj informací převážně zrakového charakteru, který má encyklopedické parametry. Stránky publikace zavedou čtenáře do všech koutů světa, nechají jej nahlédnout pod pokličku léčitelových umění různorodých etnik a podají základní informace o jejich praxi. Publikace je psána čtivou formou a je určena širokému publiku, avšak neztrácí svou přitažlivost ani pro odbornou čtenářskou obec, díky rozsáhlému poznámkovému aparátu a seznamu referencí a použitých zdrojů.

Veronika Beranská (EÚ AV ČR, v. v. i.)

Petr Janeček (ed.), FOLKLOR ATOMOVÉHO VĚKU. KOLEKTIVNĚ SDÍLENÉ PRVKY EXPRESIVNÍ KULTURY V SOUDOBÉ ČESKÉ SPOLEČNOSTI. Národní muzeum a FHS UK, Praha 2011, 135 s.–

Soubor studií zaměřených na současné projevy vybraných skupin českého obyvatelstva, které pocházejí přímo z tradičního folkloru či jej napodobují a přebírají z něj některé prvky, pojmenoval jeden z autorů a hlavní editor Petr Janeček podle jednoho z hlavních symbolů 20. století – *Folklor atomového věku*. Název je